

[Aage Frandsen]

kan lave noget ordentligt i den nye folketings-samling.

Det foreliggende er ingen garanti for de unge, når det drejer sig om at få en praktikplads i det private eller det offentlige arbejdsliv.

(Kort bemærkning).

Lone Møller (S):

Socialdemokratiet hilser med tilfredshed, at vi nu vedtager et forslag, hvorved vi sikrer, at de unge mennesker, som er færdig med basisåret, kan få en praktikplads.

Det er noget, som Socialdemokratiet har arbejdet for meget længe. Vi har godt bemærket de bekymringer, der har været med de såkaldt praktikpladskompenserende uddannelser, men vi tror, at de også vil være en løsning, og for os er det vigtigt, at ingen unge sidder fast, efter at de har gennemgået basisåret. Dette er et lille skridt på vejen til at få løst det store problem, vi har med vore unge mennesker.

Vi har vedtaget et par andre lovforslag i dag. Hvis Folketinget også i næste samling vil tage virkelig seriøst fat på det problem, som hedder ungdomsarbejdsløshed, og vil arbejde sammen på tværs af partierne, er jeg sikker på, at de unge mennesker vil få lidt mere tillid til de politikere, som sidder på Christiansborg.

Vi har forsøgt at vise vejen, det er ikke godt nok, men det er dog et skridt fremad, og det hilser Socialdemokratiet med glæde.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslaget

vedtoges med 104 stemmer (S, KF, SF, V, RV, CD, KRF, Steenholdt (Grøn.) og Hugo Holm (UP)) mod 9 (FP).

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

21) Tredje behandling af lovforslag nr. L 203:

Forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen. (Afbureaukratisering, deregulering m.v., herunder regler om frit skolevalg).

Af undervisnings- og forskningsministeren (Ole Vig Jensen, fg.).

(Fremsat 14/3 90. Første behandling 27/3 90. Betænkning 22/5 90. Anden behandling 29/5 90)

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Lovforslaget

vedtoges med 94 stemmer (S, KF, V, FP, RV, CD, KRF, Steenholdt (Grøn.) og Hugo Holm (UP)) mod 18 (SF).

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

22) Fortsættelse af tredje behandling af lovforslag nr. L 78:

Forslag til lov om kreditaftaler.

Af justitsministeren (Engell).

(Fremsat 22/11 89. Første behandling 28/11 89. Betænkning 10/5 90. Anden behandling 18/5 90. Tillægsbetænkning 22/5 90. Første del af tredje behandling 30/5 90. Tilføjelse til tillægsbetænkning 30/5 90).

Der var stillet 8 ændringsforslag i tillægsbetænkningen.

Uden for tillægsbetænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Ændringsforslagene sattes først til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Ændringsforslag nr. 1-8

vedtoges uden afstemning.

Lovforslaget som helhed sattes derefter til forhandling.

Forhandling

Lissa Mathiasen (S):

Når jeg som Socialdemokratiets ordfører appellerede til de øvrige ordførere og til justitsministeren om at få standset debatten vedrørende kreditaftaler og tage lovforslaget tilbage til udvalget, var det ikke ud fra et ønske om at forhale, chikanere eller lignende. Det var faktisk et sagligt forsøg på at appellere til den sunde fornuft. Derfor synes jeg også, det er dybt beklageligt, at regeringspartierne, Kristeligt Folkeparti, Centrum-Demokraterne og Fremskridtspartiet ikke har villet forstå og imødekomme denne meget saglige appel, som vi kom med ud fra et ønske om også teknisk set at få lovforslaget gjort rigtigt færdig.

Hvad skete der under udvalgsarbejdet?

Vi stillede på ny et spørgsmål til justitsministeren, som lød:

»Vil justitsministeren fra Vestre Landsret og Københavns Byret indhente en udtalelse om, hvorvidt de af ministeren i betænkningen og til-lægsbetænkningen stillede ændringsforslag i det væsentligste imødekommer den af begge parter rejste kritik af lovforslagets udformning?«

Vi fik et svar, der klart og utvetydigt var en afvisning af vores ønske. Ministeren nægtede at fremskaffe sikkerhed for, at den sønderlemmende kritik, der har lydt fra dommerstanden, blev imødekommet.

Jeg bliver nødt til at sige til ministeren, at svaret på spørgsmål 9, som jeg her har omtalt, ikke kan bruges til noget i denne sag.

Netop den situation, at justitsministeren har været nødt til først at fremsætte 40 ændringsforslag, derefter har sagt til udvalget, at sagen var i orden, for så alligevel bagefter nok en gang at komme til udvalget med yderligere 8 ændringsforslag, taler vel beklageligvis sit eget meget tydelige sprog om behandlingen af denne sag, det sprog, som såvel Vestre Landsret som Københavns Byret har sat et overordentlig stort spørgsmålstejn ved, da de ikke mente, at lovforslaget, som det forelå, teknisk ville være brugbart som redskab til deres afgørelser af de mange tvister.

Ligeledes bliver jeg nødt til at sige, nøjagtig som jeg sagde ved andenbehandlingen, for at få justitsministeren til at forstå vores reaktion, at den tekniske gennemgang med ministeriets em-

bedsmænd, som er blevet tilbudt af Justitsministeriet, heller ikke kan tilgodese vort behov. Ministeren har selv gjort det nødvendigt at få dækket den sag ind på en væsentlig mere sikker og forsvarlig måde.

Jeg har ikke ønsket på noget tidspunkt at drage embedsmændenes arbejde i tvivl, hvis ikke det var, fordi vi netop i denne sag hele forløbet igennem har måttet konstatere, at der ikke bare er sået tvivl om det tekniske indhold, men at vi faktisk klart har fået at vide udefra, at det er lovsjusk.

Jeg skal heller ikke lægge skjul på, at jeg stadig væk har svært ved at se, hvad der lå i det tilsagn, som justitsministeren gav under førstebehandlingen, hvor ministeren til det meget relevante spørgsmål om den manglende høringsrunde sagde, og jeg citerer fra spalte 2473 i Folketingets forhandlinger af 24. november 1989:

»Når vi derudover har valgt en fremgangsmåde, hvor lovforslaget samtidig med fremsættelsen her i Folketinget sendes til høring til en lang række organisationer, er det alene af tidsmæssige årsager. Dér lægger jeg også vægt på, at både folketingudvalget og jeg selv og Justitsministeriet får lejlighed til at vurdere de høringssvar, der kommer ind, grundigt, og jeg vil selvfølgelig også drøfte med udvalget, hvilken betydning de måtte have for udformningen af den endelige lov.«

Hvorfor har ministeren så ikke villet indfri dette løfte? Hvorfor ønsker ministeren ikke at give sig selv og sine embedsmænd for slet ikke at tale om Folketinget denne sikkerhedsgaranti? Hvorfor vil ministeren udsætte sig selv, sine embedsmænd og Folketinget for at blive beskyldt for lovsjusk?

Socialdemokratiet forstår simpelt hen ikke, at ministeren ikke med glæde har villet imødekomme ønsket om at skaffe denne sikkerhed til veje. Egentlig lugter det mest af alt af, at samvittigheden ikke er helt i orden.

En ting må stå meget klart, nemlig at Socialdemokratiet, netop fordi vi er enige i det politiske indhold, har tilkendegivet klart og tydeligt, at så snart vi fik sikkerhed for, at den sønderlemmende kritik i det væsentligste var imødekommet, ville vi medvirke til lovforslagets gennemførelse, men da justitsministeren uvist af hvilken grund ikke har ønsket at skabe denne sikkerhed, må jeg beklageligvis sige, at han har bragt os i den situation, at vi ikke kan tage et

[Lissa Mathiasen]

medansvar for gennemførelsen af en lovgivning, der bl.a. af Københavns Byret og af Vestre Landsret er blevet juridisk gennemhullet og dermed er stærk tvivlsom som retsgrundlag, hvorfor Socialdemokratiet ved tredjebehandlingen må stemme nej til lovforslaget.

(Kort bemærkning).

Nør Christensen (CD):

Jeg har et ganske kort spørgsmål til fru Lissa Mathiasen. Siden hvornår er det blevet kutyme at kritisere en minister for at være imødekommende? Det er det, fru Lissa Mathiasen netop har kritiseret ministeren for.

(Kort bemærkning).

Lissa Mathiasen (S):

Det, jeg har kritiseret ministeren for, er det løfte, vi fik under førstebehandlingen, hvor der blev sagt fra ministerens side, at han var parat til at drøfte med udvalget, hvilken betydning høringssvarene skulle have for udformningen af det endelige lovforslag. Derfor er det dels en kritik, men også et stort spørgsmålstejn til ministeren. Hvorfor har ministeren ikke villet drøfte det med udvalget? Hvorfor har ministeren ikke villet lytte til de spørgsmål, vi har stillet? Hvorfor har ministeren som det mest afgørende ikke villet efterkomme vores ønske om at få den sikkerhedsgaranti, som vi har bedt om? Hvad er årsagen? Det synes jeg kunne være meget interessant at få ministeren til at svare på i dag. Hvad er årsagen til, at man ikke har villet indhente den fornødne garanti udefra? Jeg synes ikke, at Vestre Landsret og Københavns Byret er hvem som helst i en sag som denne, og de har rejst en sønderlemmende kritik.

(Kort bemærkning).

Nør Christensen (CD):

Det er kun for fuldstændighedens skyld, for det, fru Lissa Mathiasen bebrejdede ministeren, sådan som jeg hørte det, var, at der var kommet først 40 og siden 8 ændringsforslag. Så spurgte jeg: Siden hvornår er det blevet moderne, at man kritiserer en minister for at være imødekommende? Så siger fru Lissa Mathiasen, at ministeren hverken har villet drøfte eller lytte. Det er ikke min pligt at forsvare ministeren, men jeg bliver altså nødt til at sige, at det er en helt urimelig kritik mod ministeren.

Jeg kender justitsministeren også personlig, og jeg ved, at han både er i stand til at drøfte og til at lytte langt bedre end gennemsnittet.

Leif Hermann (SF):

Når Socialistisk Folkeparti om lidt ved den endelige afstemning på samme måde som Socialdemokratiet stemmer imod dette lovforslag, er det, som vi har fremhævet, ikke udtryk for nogen modstand mod forslaget politiske indhold. Det er heldigvis sjældent, at vi kommer i den situation, og jeg mindes ikke, at Socialistisk Folkeparti har været i den.

Det spørgsmål, vi stillede i forbindelse med den afbrudte tredjebehandling og det efterfølgende udvalgsarbejde, var et tilbud til justitsministeren om dog at komme til fornuft og ganske kort bede de to retter, nemlig Københavns Byret og Vestre Landsret, om at fortælle, hvorvidt de ændringsforslag, der er stillet, imødekommer kritikken. I stedet fortsætter justitsministeren sine partsindlæg. Justitsministeren har åbenbart ikke begrebet et kuk af noget som helst, men er endt i stædighed.

Nu skal jeg så forklare justitsministeren, hvorom det hele handler.

Det handler om, at to retter plus Dommerforeningen har fortalt, at det, der ligger foran på bordet, er noget juridisk makværk. Justitsministeren siger så: »Det er ikke noget juridisk makværk« – men han skynder sig dog alligevel at stille 48 ændringsforslag. Nu har justitsministeren bragt sig i den situation, at han for at imødegå kritikken dels stiller ændringsforslag, dels påpeger i det svar, vi fik, hvilke kritikpunkter der er imødekommet, og hvilke der ikke er det.

Problemet er bare, at jeg frygtelig gerne ville have, at det var de mennesker, der rejste kritikken, der sagde, at den var imødekommet, og at det ikke var den person, der var blevet kritiseret, der sagde, at han havde imødekommet kritikken. Den sikkerhed skal Folketinget have.

Når jeg siger, at justitsministeren i grunden bare er endt i stædighed, er det, fordi der intet havde været til hinder for at give Københavns Byret, Dommerforeningen og Vestre Landsret tiden frem til september for så at fremsætte et lovforslag i oktober måned og færdigbehandle det i løbet af oktober – det politiske problem er jo ikke til stede – og så kunne ministeren have haft et lovforslag på bordet, som formentlig hele Folketinget havde tilsluttet sig.

[Leif Hermann]

I stedet får ministeren et lovforslag, om hvis juridiske indhold, juridiske teknik og brugbarhed i det daglige arbejde i retterne der er skabt ganske megen og betydelig tvivl. At ministeren påtager sig et sådant ansvar, forekommer mig at være et udslag af stædighed og af ønsket om ikke at tabe ansigt. Det havde nu været klogere, om ministeren havde taget den smule ansigtstab, der lå i at sige: Godt, den kritik kan jeg ikke lade sidde på mig, den må ikke hænge i luften. Det kunne ministeren have gjort ved at bede retterne om at kommentere hans ændringsforslag.

Jeg har forstået, at når dette forslag går igennem, er det, fordi der er lavet et forlig med Fremskridtspartiet, der går ud på, at Fremskridtspartiet skal stemme for bestemte lovforslag, der er fremsat af ministeren.

Nu blev jeg jo klog af at læse, hvad fru Pia Kjærsgaard sagde i debatten i går. Jeg hørte det ikke selv, jeg så det på tv, og jeg skyndte mig naturligvis at slå efter i referatet af forhandlingerne. Fru Pia Kjærsgaard interesserede sig, hvad Fremskridtspartiet ofte gør, for skattestryket, og så sagde fru Pia Kjærsgaard: Fremskridtspartiets ønske nr. 1 er at få sat skattestryket ned. Det er Fremskridtspartiets krav, hver evig eneste gang vi mødes til forhandlinger med regeringen.

Nu vil jeg gerne spørge justitsministeren, eventuelt skatteministeren eller muligvis finansministeren – det må så blive justitsministeren eller fru Pia Kjærsgaard: Hvor meget faldt skattestryket med forliget om det juridiske makværk? Det synes jeg ærlig talt Fremskridtspartiet skylder Folketinget og befolkningen en forklaring på, for det er ikke med bare hver gang, det er med hver eneste gang, som fru Pia Kjærsgaard siger. Hvad har Fremskridtspartiet fået for at stemme for noget, som Fremskridtspartiet er yderst betænkelig ved af samme årsager som Socialdemokratiet og SF? Ingenting formentlig!

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Jeg vil såmænd godt give hr. Leif Hermann ret i, at det ikke ligefrem er skattelettelse, der er tale om. Tværtimod er der tale om, at vi får gennemført et forslag til efteråret, som faktisk giver mere provenu i statskassen. Det drejer sig om forslaget om ønskenummerplader, som

Fremskridtspartiet synes er en god sag, fordi den er frivillig.

(Kort bemærkning).

Leif Hermann (SF):

Det var nærmest en vittighed, fru Pia Kjærsgaard kom med, og jeg vil da lykønske hr. Knud Lind med det niveau, som Fremskridtspartiets retspolitiske arbejde har nået i denne sag. Man siger altså: Fint nok, til efteråret får vi lov til at lave ønskenummerplader, sådan at man kan køre rundt, om jeg så må sige, med sit eget navn på nummerpladen for en eller anden gigantisk sum. Til gengæld stemmer vi for noget, vi synes er frygtelig betænkeligt ud fra juridisk-tekniske betragtninger, noget, der er vigtigere for befolkningen end fru Pia Kjærsgaards ønskenummerplader. Det er en flot form for retspolitik, Fremskridtspartiet slutter samlingen af med.

Knud Lind (FP):

Det er jo en lidt mærkelig situation at skulle forsvare justitsministeren – nå, justitsministeren kommer selv.

L 78 indgår i et retspolitisk forlig mellem regeringen, CD, Kristeligt Folkeparti og Fremskridtspartiet, og Fremskridtspartiet ønsker at være ordholdende og stå ved det forlig, vi har indgået.

Jeg vil godt sige for så vidt angår fru Lissa Mathiasen, at Fremskridtspartiet kan kun græde krokodilletårer over hykleriet om, at lovforslaget ikke har været til forudgående høring hos retterne. Nu er man nået så langt hos SF og Socialdemokratiet, man er blevet så fræk i sin tilsidesættelse af grundloven, at man kritiserer Fremskridtspartiet for, at vi ikke vil tilsidesætte grundlovens bestemmelser om, at den lovgivende, den dømmende og den udøvende magt altid skal være adskilt. Så fræk er man blevet.

Jeg vil godt gøre opmærksom på – og det vil jeg godt bede fru Lissa Mathiasen og hr. Leif Hermann om at komme op og bekræfte – at ingen, ingen, siger jeg, fra Socialdemokratiet og SF ønskede at være med til den tekniske gennemgang af lovforslaget. De fik flere tilbud fra ministeren, men man ønskede end ikke at være til stede med sin person, og bagefter kan de samme personer, som end ikke gad møde op til den tekniske gennemgang, så kritisere lovforslaget.

[Knud Lind]

Jeg kan godt sige for så vidt angår spørgsmålet, om man ikke har spurgt dommerne eller ej, at hvis der i lovforslaget om kreditaftaler står, at førsteårs jurastuderende, der er rødhårede, ikke hører med til aftalen, så er jeg bimplende ligeglad med, hvad dommerne siger og ikke siger, så har de bare at dømme efter det, sådan er grundloven og dermed basta.

Jeg vil godt sige her, at det er rigtigt, der er lavet 48 ændringsforslag, men det siger jo lidt om, at man trods alt har hørt efter de indsigelser, der er kommet fra forskellige side, for ellers skulle man bare have lavet lovforslaget og så sagt, at det er, som vi vil have det, og vi alene vide, vi skal nok finde ud af det her. Men det har man ikke gjort, man har gjort det modsatte; det beviser man med sine 48 ændringsforslag.

Til gengæld vil der være nogle, der vil kunne sige, måske med lige så stor vægt, at de 48 ændringsforslag beviser, at det første var dårligt. Nej, man har bare gjort det endnu bedre, og man har hørt efter de indsigelser, der er kommet, for det er jo således, at det bliver sendt ud, samtidig med at lovforslaget bliver fremsat. Det er jo ikke sådan, så det ikke er kommet ud. Man har lavet et grundlovsbrud, og når man så ikke vil lave flere grundlovsbrud, så kritiserer man Fremskridtspartiet for det. Det er realiteten.

Og jeg vil da godt rose justitsministeren for den ro og besindighed, justitsministeren har udvist over for den galimatias, der har været udvist fra Socialdemokratiets og fra SF's side, for der har jo været et benarbejde uden lige.

Men vi står ved forliget, for ellers kan man ikke indgå forlig med Fremskridtspartiet senere. Realiteten er også, når man nu ligesom vil gøre det til, at vi ikke har fået noget som helst for det, at Fremskridtspartiet havde et meget stort problem f.eks. med et lovforslag vedrørende færdselsloven, sikkerhedsseler osv., som var sat sammen af forskellige dele. I Fremskridtspartiets folketingsgruppe er der altså en holdning om, at man ikke ville stemme for det.

Samtidig havde vi det med ønskenummerplader inde i forslaget, og det syntes Fremskridtspartiet var en god ting. En af de ting vi fik dér, var jo reelt, at vi blev løst fra den håndfæstning, vi havde skrevet under, og fik lov til at genfremsætte forslaget om ønskenummerplader, som så får en fuldstændig støtte fra regeringens side. Og når man ser, hvordan det er gået i England med disse auktioner, så er det altså så-

ledes, at man regner med at få et pænt provenu hjem på dem.

Men realiteten er her, at SF og Socialdemokratiet end ikke gad gå med til den tekniske gennemgang – ja, de sagde det forlods. Det passede ikke de to partier, men samtidig kan man tale om den teknisk dårlige fundering af dette lovforslag. Jamen man var ikke med til den tekniske gennemgang.

(Kort bemærkning).

Leif Hermann (SF):

Jeg spekulerer i grunden på, hvor meget hr. Knud Lind har forstået af det lovforslag, hr. Knud Lind skal stemme for om et øjeblik. Når hr. Knud Linds forståelse af grundloven er så forvrøvlet som det, hr. Knud Lind gav udtryk for her, må man nok sige, at hvis hr. Knud Lind har forstået og i øvrigt fortalt Fremskridtspartiets folketingsgruppe, hvad det lovforslag går ud på, som ingen efterhånden kan finde ud af, så må jeg sige, at det er ganske enestående.

Det var nu egentlig ikke derfor, jeg kom herop, men for at svare på det, hr. Knud Lind kritiserer os for, at vi ikke har været til teknisk gennemgang. Jeg har stillet ét spørgsmål til justitsministeren, som jeg fik nej på, nemlig hvorvidt justitsministeren ville trække forslaget tilbage efter den kritik, der var fremkommet fra retterne. Det ville ministeren ikke.

Og nu skal jeg så forklare hr. Knud Lind det én gang til, og jeg tror også, hr. Knud Lind udmærket godt ved det, for han har givet mig ret i spørgsmålet tidligere. Folketingets Retsudvalg blev gjort til opmand mellem justitsministeren og de kritiserende dommere, og dette er Folketingets Retsudvalg inklusive hr. Knud Lind ikke indrettet til. Det er muligt, at hr. Knud Lind efterfølgende har fundet ud af, hvordan det skal være.

Derfor sagde vi nej til teknisk gennemgang. Vi havde ikke behov for nogen teknisk gennemgang, fordi den tekniske gennemgang ikke kunne afklare kritikproblemet. Så enkelt er det, hr. Knud Lind.

Og så tror jeg, vi skal holde op med at snakke om, hvor ordholdende og hvor lidt ordholdende hvem er i denne sag. Det drejer sig jo immervæk om et lovforslag, der får ganske afgørende betydning for ganske mange mennesker. Det kan ikke nytte noget, at hr. Knud Lind står her og siger: Dommerne skal bare dømme efter lo-

[Leif Hermann]

ven. Ja, men det fordrer imidlertid, at loven er klar.

(Kort bemærkning).

Lissa Mathiasen (S):

Nu har jeg et par gange prøvet at forklare hr. Knud Lind, hvorfor vi ikke mener, en teknisk gennemgang i relation til de kritikpunkter, der er blevet rejst og kan gøres gældende, kan være brugbar.

Så synes jeg egentlig også, man skylder at sige, at den form for teknisk gennemgang, der blev tilbudt her, ikke helt ligner en normal teknisk gennemgang. En teknisk gennemgang blev tilbudt en tirsdag eftermiddag uden nogen form for undersøgelse af, om der overhovedet var nogen af ordførerne, der kunne. Man må konstatere, at den bare bliver lagt. Kl. 11 dagen efter er der allerede lukket, så skal der skrives betænkning. Det er ikke den måde, man normalt laver en teknisk gennemgang, hvis det er for at blive klogere. Men det var stadig væk heller ikke det, der var vores problem, så derfor har vi ikke reageret på det.

Hr. Knud Lind undrer sig stadig væk over, at vi kan sige det, vi gør om hele høringsproceduren. Det undrer mig lidt. Jeg har så umådelig meget lyst til – men må respektere, at der er begrænset tid – at citere hr. Knud Lind fra førstebehandlingen, men jeg vil i hvert fald henvise hr. Knud Lind til at læse i Folketingets forhandlinger 1989-90, sp. 2469, og jeg vil godt citere en lille smule. Hr. Knud Lind sagde, at justitsministeren kunne lære lidt af miljøministeren, for miljøministeren sender sine forslag til høring og laver derefter en lovpakke, hvilket giver småændringer og kun nogle få justeringer. Justitsministeren gør det modsatte; han knalder det lige ud.

Videre sagde hr. Knud Lind:

»Jeg må give den socialdemokratiske ordfører, der netop nævnede, at det er lidt underligt, at man ikke har sendt det ud til høring forlods, ret. Det kunne jo være, fordi ministeren måske har smølet med denne her sag . . .«.

Jeg kan forstå, hr. Knud Lind har ændret holdning siden førstebehandlingen.

Men stadig væk er ønsket fra vores side at få bekræftet, at det juridiske grundlag er i orden. Det er den bekræftelse, vi ikke har kunnet få, og det er den, jeg efterlyser. Hvorfor må vi ikke få den bekræftelse?

(Kort bemærkning).

Knud Lind (FP):

Skal vi tage det fuldstændig efter grundbogen, kan vi konstatere, at SF og Socialdemokratiet ikke ønskede på nogen måde at deltage i den helt normale tekniske gennemgang, fordi justitsministeren ikke for anden gang ville bryde grundloven ved at blande den dømmende og lovgivende magt sammen. Det er realiteterne, hvis vi skal se på det fuldstændig koldt og nøgternt.

Formanden:

Fru Lissa Mathiasen for det, der så forhåbentlig bliver den sidste korte bemærkning i den sammenhæng.

(Kort bemærkning).

Lissa Mathiasen (S):

Jamen hr. Knud Lind må have misforstået noget, hvis hr. Knud Lind mener, at det er at bryde grundloven at bede om at få kommentarer på baggrund af et lovforslag, der har været sendt ud til høring, netop fordi lovforslaget har gennemgået en fundamental ændring i form af 48 ændringsforslag. Jeg vil gerne vide, hvordan hr. Knud Lind kan finde, at det er grundlovsstridigt at bede om en bekræftelse på, at det er korrekt sådan, som det nu er lavet. Jeg synes, vi har god grund til at tvivle på, om det juridisk-teknisk er i orden netop på baggrund af det forløb, der har været her. Og jeg har ikke på noget tidspunkt set noget imod det i grundloven. Jeg vil meget gerne høre, hvor hr. Knud Lind har læst det.

Formanden:

Ja, når der direkte stilles spørgsmål, må jeg jo give en kort bemærkning til hr. Knud Lind. Ellers havde jeg tænkt mig at standse.

(Kort bemærkning).

Knud Lind (FP):

Jeg skal for en gangs skyld undlade at forlænge tiden med at svare på det spørgsmål. Jeg skal kun sige én ting til fru Lissa Mathiasen og til SF's ordfører, der lige så godt som jeg ved, at der er arbejdet meget med dette lovforslag. Vi kan ikke klandre – for det er det, fru Lissa Mathiasen gør – embedsmændene i Justitsministe-

[Knud Lind]

riet. Behandlingen af dette lovforslag har været en lang klandring af Justitsministeriets embedsmænd for, at de var dårlige og ikke kunne deres arbejde. Det er realiteten bag det her, og det plejer Socialdemokratiet ikke at være eksponent for. Hvis det var Fremskridtspartiet, der havde gjort det, så kunne man jo egentlig talt godt forstå det, for vi har haft en anden holdning, men i dette tilfælde har vi faktisk måttet tage tjenestemændene i Justitsministeriet i for-
sar.

Så vil jeg godt sige til slut – og det ved både SF og Socialdemokratiet – at man jo heller ikke helt kan udelukke, at der også er en lille smule prestige i det her lovforslag.

Justitsministeren (Engell):

Jeg er først og fremmest glad for, at de borgerlige partier kan stå sammen om et forslag, der jo på afgørende vis forbedrer forbrugernes retsstilling. Og jeg vil også sige lige ud, at jeg synes, at Socialdemokratiets og SF's holdning i denne sag har været dybt skuffende.

Vi har haft lovforslaget liggende i Folketinget i 6-7 måneder. I 6-7 måneder har dette forslag ligget til behandling i Folketingets Retsudvalg. Man har sagt nej til fra de to partiers side at deltage i en teknisk gennemgang af lovforslaget, og der er i hele perioden helt frem til og med det sidste spørgsmål, der blev stillet i forgår aften, i alt blevet stillet 9 spørgsmål, og der er ikke fremsat ét eneste ændringsforslag.

Det siger jeg bare, fordi det sætter de 6-7 måneders behandling i Folketinget i et helt særligt relief, og det sætter især fru Lissa Mathiasens betragtninger her ved tredjebehandlingen i et ganske særligt relief. Fru Lissa Mathiasen siger, at man ikke er ude på at lave obstruktion eller forsinkelser. Anderledes kan man ikke opfatte det, når man, få dage før Folketinget har berammet tredje behandling af dette forslag, beder om en omfattende høring.

Hvad gør jeg? Jeg gør det, at jeg laver en oversigt over alle de kritikpunkter, der har været fremført i forbindelse med lovforslaget, og kommenterer punkt for punkt, hvor vi har været imødekommende over for de enkelte forslag, og hvilke begrundelser der har været for, at vi på enkelte punkter ikke har været imødekommende. Og det er så det, man møder kritik af her ved tredjebehandlingen. Det synes jeg er skuffende. Det synes jeg er kedeligt, og jeg kan

slet ikke forstå, at fru Lissa Mathiasen med den baggrund, hun har, kan forsvare at sige nej til et forslag, der, som jeg startede med at sige, har en væsentlig betydning for forbrugernes retsstilling.

Så bliver det kritiseret, at der er kommet mange ændringsforslag. Jamen de skal jo netop ses i lyset af hele behandlingen af forslaget. Forslaget blev fremsat, der blev gennemført en høring, og en lang række af de høringssvar, der er fremkommet, har så givet anledning til udarbejdelsen af ændringsforslag.

Hvis Socialdemokratiet og SF fra starten i stedet for bare at melde sig ud af drøftelserne og være fornærmede og ikke engang ville møde op til forhandlinger eller til teknisk gennemgang i Retsudvalget havde ønske en konstruktiv dialog om dette forslag, så havde situationen i dag ved tredjebehandlingen været anderledes. Men man meldte sig ud, og derfor er jeg glad for, at de borgerlige partier i stedet påtog sig et medansvar for gennemførelsen af dette forslag. Man er ganske enkelt ikke gået sagligt ind i arbejdet.

Og når man taler om lovsjusk, som fru Lissa Mathiasen gør det, må jeg gøre fru Lissa Mathiasen opmærksom på, at Justitsministeriets lovfdeling altså ikke befinder sig på herrens mark, når det gælder udarbejdelsen af lovforslag.

Det, der har været et af de centrale punkter, når vi har diskuteret den tekniske udformning af forslaget, har været spørgsmålet, om man skulle lave én lov eller man skulle lave tre love. Jeg har i mine besvarelser klart kommenteret, hvorfor jeg fandt, at det var rigtigt, der blev fremsat én overskuelig lov frem for tre forskellige lovforslag. Det kan man så have forskellige synspunkter om. Jeg mener, at jeg i argumentationen for, hvorfor vi har valgt den lovmodel, vi gjorde, har argumenteret klart og overbevisende. Og det interessante er, at jeg har ikke hørt ét eneste argument fra fru Lissa Mathiasen imod den form, vi har valgt i lovforslaget, ikke andet end henvisning til nogle høringssvar, som fru Lissa Mathiasen i øvrigt ikke selv substantielt har forholdt sig til. Det er ikke saglig behandling.

Så siger fru Lissa Mathiasen, at der blev givet et løfte om en drøftelse af betydningen af de høringssvar og ændringsforslag, der fremkom, og som jo løbende er blevet oversendt til Folketingets Retsudvalg.

[Justitsministeren]

Må jeg gøre opmærksom på, at hvis man havde ønsket en drøftelse, så havde dog intet været lettere end at indkalde mig til et samråd i Retsudvalget. Det turde være velkendt for fru Lissa Mathiasen, den mulighed har Folketingets Retsudvalg dog immervæk benyttet sig af igennem det sidste halve år 40-50 gange. Så mon ikke man i de syv måneder kunne have fundet en anledning til at indkalde til samråd i denne sag.

Det politiske ansvar for lovforslag er naturligvis altid ministerens. Det er Folketinget, der vedtager lovene eller forkaster lovene. Og jeg må sige, at selv om høringer og høringssvar selvfølgelig er væsentlige og i forbindelse med udarbejdelsen af lovgivning har stor betydning, så er det naturligvis i sidste ende den minister, der fremsætter et lovforslag, der påtager sig et ansvar, og det er Folketinget, som vedtager det eller forkaster det, og som også vedtager og tager stilling til eventuelle ændringsforslag.

Den adgang benyttede Socialdemokratiet og SF sig ikke af i denne sag til trods for, at den vedrørte forbrugernes forhold. Det er det, jeg synes er skuffende. Til gengæld er jeg glad for, at andre turde tage et medansvar i modsætning til Socialdemokratiet og SF.

Lissa Mathiasen (S):

Først vil jeg gerne meget klart afvise den misforståelse, som hr. Knud Lind gav grundlag til. Jeg har ikke på noget tidspunkt lagt ansvaret for denne sag på embedsmændene. Ansvar er justitsministerens, helt klart.

Men jeg kunne godt tænke mig for det første at stille hr. Knud Lind det spørgsmål – hvis hr. Knud Lind har tid til at høre det – om hr. Knud Lind er tryk ved den måde, hvorpå der er kommet kritik. Er hr. Glistrup tryk ved den teknisk-juridiske del i det her forslag? Er den tryghed til stede? De spørgsmål vil jeg godt have besvaret.

Så vil jeg godt sige til justitsministerens bemærkninger om, at vi har haft 6-7 måneder, at lovforslaget var til første behandling den 28. november 1989. Hen i januar fik vi høringssvarene tilsendt udvalget. Der blev stillet et spørgsmål til ministeren på baggrund af den sønderlemmende kritik, der var gennemgående i alle høringssvarene. Og den 6. april modtog vi så først de 40 ændringsforslag. Jeg har svært ved at finde de 6-7 måneder fra den 6. april. Efter den 6. april har vi faktisk forsøgt at agere, forsøgt at få ministeren i tale.

Jeg beklager dybt det forløb, der har været siden den 6. april. Jeg vil sige det sådan, at jeg ikke håber, at vi på noget tidspunkt fremover skal opleve en lignende situation, som vi har været udsat for i Retsudvalget, hvor der pludselig, efter at lovforslaget havde været taget tilbage, blev skabt tvivl om – for ikke at sige, at det rent faktisk fra formandens side pludselig blev benægtet – at vi har stillet spørgsmålet.

Umiddelbart efter den 6. april, hvor vi fik ændringsforslagene, stillede vi spørgsmål og bad om at få en kommentar henholdsvis fra Vestre Landsret og fra Københavns Byret. Og vi fik et svar fra formanden for udvalget, der lød: Det vil man ikke. Nu bliver det pludselig nægtet, at det spørgsmål er stillet. Det er en underlig situation at være i. Det gør ikke tingene nemmere.

Jeg har ikke på noget tidspunkt – hverken ved andenbehandlingen, i onsdags, da vi havde første del af tredjebehandlingen, eller i dag – hæftet mig ved det, som der fra flere sider er blevet udtryk ønske om, nemlig at lovforslaget burde være delt i tre. Jeg synes heller ikke, det er rimeligt, når justitsministeren bliver ved med at henvise til det, som om det er det, kritikken går på.

Vi har jo fået høringssvar fra Københavns Byret, og vi har også fået det fra andre steder, hvor man i en bisætning siger, at man godt vil henstille, at ministeriet tager spørgsmålet om valg af en mere hensigtsmæssig lovgivningsmodel op til overvejelse og herunder altså spørgsmålet om at dele lovforslaget i tre, men hvor man netop gør opmærksom på som det afgørende, at lovforslaget er behæftet med en lang række mangler og fejl, som gør det uegnet til vedtagelse.

Det synes vi egentlig er en alvorlig kritik, og vi synes, det er så alvorlig en kritik, at jeg godt vil sige, at vi fra Socialdemokratiets side har respekt for det, når dommerstanden siger: duer ikke! Vi ønsker også på denne baggrund at tilkendegive, at vi fortsat ønsker respekt om dette hus, men Socialdemokratiet vil også godt melde klart ud, at vi har respekt for det, når dommerstanden kommer med en sådan kommentar, som vi har fået i denne sammenhæng.

Det er den respekt, vi efterlyser hos justitsministeren og hos et flertal.

Leif Hermann (SF):

Justitsministeren står heroppe og snakker udenom, som om det ikke var et principielt problem, vi har med at gøre. Justitsministeren fortæller os, at høringssvarene kom ind, og det ville man selvfølgelig gerne gøre noget ved, og det har man også gjort, og der er kommet ændringsforslag osv., og vi andre er nogle værre nogle, der ikke vil møde op til teknisk gennemgang.

Problemet er bare, hr. justitsminister, at vi aldrig i Folketingets Retsudvalg har set en sprogbrug fra retterne af en sådan karakter som den, vi så her. Det er det, der gør sagen speciel, og det er det, der kræver en speciel fremgangsmåde. Når ministeren så ikke vil vælge den specielle fremgangsmåde, må man nok sige, at vi har opfattet signalet: så drejer det sig bare om at få det her igennem, fordi vi andre er nogle værre nogle.

Jeg synes ærlig talt, justitsministeren skulle tage og tænke på at indrette sin fremgangsmåde efter alvoren af den kritik, der er rejst, og ikke efter, hvad han plejer at gøre.

Formanden:

Der må godt være lidt mere ro i sidegangen.

Ole Espersen (S):

Jeg vil gerne med udgangspunkt i dette lovforslag – men også i et lovforslag, som vi vedtog for et par dage siden om afskæring af ankeadgang for borgerne, når det drejer sig om mindre sager, afskæring af ankeadgang til landsretten – gøre nogle principielle bemærkninger om forholdet mellem Justitsministeriet og domstolene.

Jeg er i og for sig ikke bange for at bruge udtrykket krise. Det er et stærkt udtryk, men det er meget velovervejet, og jeg vælger det af to grunde.

For det første fordi der har været et udtalt manglende samarbejde mellem Justitsministeriet og domstolene i de senere år. Ofte hører man overhovedet ikke domstolene, inden man fremsætter lovforslag. I andre tilfælde hører man med så kort tidsfrist, at domstolene enten ikke kan svare eller giver udtryk for, at de finder, at den fastsatte tidsfrist er urimelig kort, og derfor må forbeholde sig indholdet i deres svar. Gang på gang ser vi den fremgangsmåde brugt, og senest når det drejer sig om manglende høring i det lovforslag, vi nu har til behandling.

Den anden del af krisen, vil jeg sige, finder udtryk i, at det bliver vanskeligere og vanskeligere at bruge domstolene. Lovforslag nr. L 23, som vi behandlede, vedrørende afskæring af ankeadgangen er et udtryk herfor. Færre og færre mennesker får mulighed for at bruge domstolene. Dette er i høj grad også blevet kritiseret af retterne. Det vækker bekymring hos domstolene, det vækker bekymring hos os. Det er måske lidt forkert at tale om en krise mellem Justitsministeriet og domstolene – man skulle måske sige mellem regeringen og domstolene – og også mellem Folketinget og domstolene en gang imellem, når der vedtages love og bevillinger, som ikke er rimelige i forhold til domstolenes arbejde.

Det, jeg siger her, er ikke begrundet i en eller anden tilfældig udtalelse fra en dommer. Det er begrundet i en lang række udtalelser. Det er også begrundet i en længere artikel skrevet af byretspræsident Bitsch, præsident for Københavns Byret. Niels Chr. Bitsch er ikke nogen tilfældig person. Han har i 22 år gjort tjeneste i Justitsministeriet, i 8 år som chef for lovafdelingen, han har i 15 år været præsident for landets største ret. Hans konklusion er, at ressourcebegrænsningerne har været urimelig store. Ikke blot i de senere år, men også i de kommende år er der planlagt ressourcebegrænsninger på op til 15 pct. hos domstolene, skønt berammelsestiderne for tiden er meget lange.

Det betyder alt sammen, at han føler, at den retssikkerhed, som domstolene skulle yde borgerne, ikke længere ydes. Han siger bl.a. i en artikel, som fremkommer i et festskrift til direktør Laurits Ringgård, følgende:

»At en rimelig hurtig retspleje også er en del af den retssikkerhed, som civiliserede stater bør yde borgerne, vil man nok også i fremtiden se bort fra.«

Det er dog overordentlig stærke ord fra en retspræsident!

Han siger videre:

»Domstolene har i grundloven plads blandt de øverste statsorganer på lige fod med den lovgivende og den udøvende magt, og domstolene har som én blandt mange opgaver at kontrollere administrationen, jf. navnlig grundlovens § 63.

Det er lidet stemmende med denne domstolens forfatningsmæssige stilling, at man ved tildeling af utilstrækkelige ressourcer og ved

[Ole Espersen]

urimeligt høje retsafgifter er godt på vej til at gøre borgernes adgang til domstolene illusorisk.»

Det er overordentlig skarpe ord, og man kan se af artiklen, at det er ord, der er fremkommet efter lang tids forsigtig tavshed, som Bitsch imidlertid ikke mener at domstolene længere bør holde sig til.

Dette er en ulykkelig udvikling, synes vi. Og udviklingen illustreres af den behandling, vi i dag har været vidne til, og hvor jeg er enig i den kritik, som vores og SF's ordfører er fremkommet med. Vi synes ikke, den udvikling kan fortsætte. Domstolene synes det heller ikke. Jeg håber, at der er et flertal i Folketinget, der heller ikke synes det, men det vil vi gerne give Folketinget lejlighed til at drøfte, og vi har derfor besluttet, at vi ved starten af næste samling vil anmelde en forespørgsel her i Tinget, hvis tema skal være: Domstolenes ressourcer, borgernes adgang til domstolene og Justitsministeriets samarbejde med domstolene.

Justitsministeren (Engell):

Først til fru Lissa Mathiasen. Jeg skal ikke gentage det, jeg sagde i mit første indlæg, som jeg synes ret præcist beskrev den situation, Socialdemokratiet og Socialistisk Folkeparti har bevæget sig ind i i forbindelse med behandlingen af dette lovforslag. Det har været en helt naturlig procedure, at vi har udarbejdet ændringsforslag i takt med de hørings svar, der er fremkommet, og i takt med, at vi har følt, at der var grundlag for at lytte til de forskellige råd, der blev givet.

Der har været god tid til drøftelser; der har været god tid til en gennemgang af lovforslaget, både en teknisk gennemgang og en gennemgang af de indsigelser, der er kommet fra forskellige instanser, men det valgte man altså at gå uden om, måske i en forventning om, at regeringen ikke var i stand til at samle et flertal for lovforslaget. Men jeg må sige, at dér forregnede man sig, og jeg er glad for, at andre partier udviste ansvarlighed i en situation, hvor især Socialdemokratiet blot valgte at stå af.

Jeg vil også gerne understrege, at jeg har fuld respekt både for Dommerforeningen og for domstolene – selvfølgelig da – men jeg må også understrege, at det forslag, vi her behandler, jo – hvilket fru Lissa Mathiasen forbigik – hviler på et EF-direktiv. Vi har nogle europæiske for-

pligtelser, og EF-direktivet har været ude til en omfattende høring, i flere omgange i øvrigt, og det har selvfølgelig også haft betydning for udformningen af det forslag, vi har fremsat.

Hr. Ole Espersen havde et – synes jeg – mærkværdigt indlæg. Det lovforslag, vi behandler her, handler om kreditaftaler og ikke om domstolenes forhold. Jeg ser frem til den forespørgselsdebat, Socialdemokratiet har bebudet til efteråret.

Jeg skal i øvrigt ikke kommentere hr. Ole Espersens indlæg, blot sige, at jeg oplever bestemt ingen krise i forholdet mellem domstolene, Dommerforeningen og Justitsministeriet, som hr. Ole Espersen beskrev; jeg er forundret over hans udtalelser.

Så vil jeg sige vedrørende høringsproceduren, at det naturligvis vil være sådan, at der i forbindelse med udarbejdelse og fremsættelse af en lang række lovforslag vil være en forudgående høringsprocedure. Der kan også være lovforslag, hvor man må skønne, at det er vigtigt, at der reageres hurtigt, og i disse tilfælde fremsættes et forslag, der så efterfølgende går ud til en høring, eller som i denne situation, hvor der, samtidig med at lovforslaget går til første behandling, gennemføres en høringsrunde, og derefter udarbejdes der ændringsforslag i overensstemmelse med, hvad der skønnes at være ret og rimeligt i forhold til de indsigelser og kommentarer, der fremkommer.

Jeg mener ikke, at man på forhånd skal afskære sig fra at sende et lovforslag til høring, det bør da ingen minister gøre, og det ville også være en underlig behandling i forhold til Folketinget. Der kan være situationer, hvor et lovforslag fremsættes og går til behandling i Folketinget, samtidig med at det sendes til høring hos forskellige instanser.

Der må kort sagt være forskellige muligheder. I denne sag valgte vi – også under hensyntagen til de tidsfrister, der var i forhold til EF – at fremsætte et lovforslag, der så gik til høring, og de mange ændringsforslag er et udtryk for, at vi under behandlingen har lyttet til en række af de kommentarer og synspunkter, som er fremkommet.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslaget

vedtoges med 67 stemmer (KF, V, FP, RV, CD, KRF, Steenholdt (Grønl.) og Hugo Holm (UP)) mod 49 (S og SF).

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

23) Fortsættelse af tredje behandling af lovforslag nr. L 150:

Forslag til lov om ændring af retsplejeloven. (Dommeres habilitet, SSP-samarbejdet og advokatselskaber m.v.).

Af justitsministeren (Engell).

(Fremsat 17/1 90. Første behandling 25/1 90. Betænkning 18/5 90. Anden behandling 22/5 90. Tillægsbetænkning 23/5 90. Ændringsforslag nr. 2 og 3 af 28/5 90 uden for tillægsbetænkningen af Pia Gjellerup (S) og Leif Hermann (SF). Første del af tredje behandling 30/5 90. Tilføjelse til tillægsbetænkningen 30/5 90. Rettelse til tilføjelsen til tillægsbetænkningen. Ændringsforslag nr. 4 af 31/5 90 uden for tilføjelsen til tillægsbetænkningen af justitsministeren).

Der var stillet 1 ændringsforslag i tillægsbetænkningen.

Uden for tillægsbetænkningen var der stillet 2 ændringsforslag af Pia Gjellerup (S) og Leif Hermann (SF) (se nedenfor).

I tilføjelsen til tillægsbetænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Uden for tilføjelsen til tillægsbetænkningen var der stillet 1 ændringsforslag af justitsministeren (se nedenfor).

Ændringsforslag

Til § 1

Af Pia Gjellerup (S) og Leif Hermann (SF):

2) I den under nr. 8 foreslåede affattelse af § 124 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»Stk. 2. Uanset bestemmelsen i stk. 1 må advokater, der er ansat i foreninger, interesseorganisationer og lignende, udøve advokatvirksomhed for medlemmerne af den pågældende forening m.v., idet dog sager ved domstolene

kun kan føres, såfremt sagens centrale spørgsmål har tilknytning til det interesseområde, der varetages af foreningen m.v.«

Stk. 2-8 bliver herefter stk. 3-9.

3) I den under nr. 8 foreslåede affattelse af § 124 ændres i stk. 6, der bliver stk. 7, ordene »stk. 1, 3 eller 4« til: »stk. 1, 2 4 eller 5«.

Bemærkninger

Til nr. 2 og 3

Der er under udvalgsbehandlingen opstået tvivl om rækkevidden af de formuleringer om foreningsansatte advokaters virksomhed, der er beskrevet i lovforslagets bemærkninger og i en række besvarelser fra justitsministeren afgivet over for udvalget.

Det synes nødvendigt at foretage en præcisering i selve lovteksten, således at der kan undgås unødvendige retstvister om advokaters fremmøde ved domstolene.

Ændringsforslag nr. 2 præciserer således, at foreningsansatte advokater har adgang til at give møde ved domstolene, ikke alene i sager, der føres for foreningen selv, eller i sager, hvor foreningen indtræder som mandatar for et medlem, men tillige i sager, der vedrører et medlems rettigheder inden for det emneområde, som varetages af foreningen.

Som eksempel kan nævnes en landboforenings bistand ved et medlems hegnstvist, en arbejdsgiverforenings bistand ved et medlems sag om konkurrenceklausul og en fagforenings bistand ved et medlems sag om udbetaling af bonus i henhold til lønaftale.

Af justitsministeren:

4) I den under nr. 8 foreslåede affattelse af § 124 indsættes i stk. 1 efter 2. pkt.:

»Uanset 1. og 2. pkt. må en forening, interesseorganisation og lignende som mandatar udføre retssager for sine medlemmer inden for foreningens interesseområde.«

Bemærkninger

Til nr. 4

Med ændringsforslaget fastsættes det, at en forening m.v. ved sine ansatte advokater kan føre retssager for medlemmerne inden for foreningens interesseområde.

[Formanden]

Herved tilgodeses de berettigede ønsker og behov, som foreninger og foreningsansatte advokater har for at kunne yde medlemmerne juridisk bistand også ved de almindelige domstole.

Ændringsforslagene sættes først til forhandling.

Forhandling

Pia Gjellerup (S):

Nu er forsommerens mobning begyndt. Dette lovforslag har fra start af været kendetegnet af at være en gryderet, hvis ingredienser ikke stod særlig godt til hinanden.

Det har også vist sig under behandlingen, at det har været ganske vanskeligt at behandle de enkelte elementer på en ordentlig og grundig måde, således at vi har kunnet komme frem til en vedtagelse af de enkelte dele her ved tredjebehandlingen.

Jeg kan bare henvise interesserede medlemmer og andre, der uden for huset måtte falde over dagens dagsorden, til at se, hvilken vanskelig gang lovforslaget har haft i udvalget. Denne vanskelige gang blev kronet med, at vi efter at have haft en betænkning, en tillægsbetænkning, ændringsforslag uden for tillægsbetænkning, tilføjelse til tillægsbetænkning og rettelse til tilføjelse til tillægsbetænkning endelig i går fik et ændringsforslag uden for tilføjelse til tillægsbetænkning.

Hele det sidste har handlet om, at man ved den del af lovforslaget, der handler om advokatselskaber, lægger op til – uden at det tydeligt nævnes i lovforslaget – en ændring på området for foreningsansatte advokaters adgang til at udøve virksomhed.

Vi har haft talrige besøg og har haft talrige henvendelser i Retsudvalget fra foreninger og organisationer, som føler, at de er blevet urimeligt behandlet. De er heller ikke blevet hørt om deres reaktioner på nogle af de punkter, som faktisk berører dem ganske centralt.

Forholdet er det, at man – sådan som lovforslaget ser ud – faktisk afskærer foreningsansatte advokater fra at møde ved domstolene. Vi har haft debat om det adskillige gange og i Retsudvalget haft mange udvekslinger af spørgsmål og svar med Justitsministeriet, hvorefter vi er kommet lidt længere, sådan at de på-

gældende foreningsadvokater ifølge svarene til Retsudvalget nu kunne give møde i retssager, hvor de gav møde for foreningen eller organisationen. Så var der lidt uklarhed i forhold til de sager, hvor foreningen eller organisationen går ind som mandatar.

Så langt kunne vi være enige, i hvert fald i, at det var rimeligt at give foreningsansatte advokater disse muligheder. Imidlertid er det en indskrænkning i forhold til den nugældende retstilstand, som blev fastslået senest ved en højesteretsdom i efteråret 1989.

Vi finder i Socialdemokratiet, at det er forkert at afskære forenings- eller organisationsansatte advokater fra at kunne føre sager for medlemmerne, uden at de indtræder som mandatarer, sager, som har betydning for medlemmet i relation til emner, der ligger inden for den pågældende forenings eller organisations interesseområde. Vi har derfor fra Socialdemokratiets og SF's side stillet et ændringsforslag, således at det tydeligt kommer til at fremgå af loven, hvad foreningsansatte advokater er berettiget til.

Så har vi senest modtaget, hvad man kunne kalde et afværgeændringsforslag, som jeg må anerkende på én vis, nemlig at man dér udtrykkeligt får indført i loven, hvad der skal være gældende efter det, et flertal bestående af regeringen og Fremskridtspartiet er blevet enige om. Men der mangler altså noget, og den enighed, jeg lige omtalte, er præget af de samme ubehagelige fejl, som vi har diskuteret nogle gange tidligere i dag. Vi oplever forlig, hvor regeringen i virkeligheden gerne ville give Socialdemokratiet og SF ret i forhold til et ændringsforslag, men hvor man ikke kan lave den bedre løsning, fordi Fremskridtspartiet nedlægger veto.

Jeg synes, det er meget ærgerligt, at vi i dag skal have en afstemning, som betyder, at et flertal i Folketinget indskrænker foreningers og organisationers advokaters ret til at føre domstolssager, retssager for deres medlemmer inden for områder, som foreningen og organisationen varetager. Det må vi tage op igen i næste samling. Skaden ser desværre ud til at være sket.

Når vi stemmer om lidt, vil Socialdemokratiet selvfølgelig stemme for det socialdemokratiske ændringsforslag. Hvis det bliver nedstemt, som det kunne formodes, vil vi kunne stemme

[Pia Gjellerup]

for justitsministerens ændringsforslag, idet det i hvert fald er væsentligt, at det kommer til at stå i loven, hvad der er gældende, og at man ikke skal henholde sig til forskellige besvarelser, der stemmer mere eller mindre overens med besvarelserne afgivet til Retsudvalget.

Så meget om den ene del af det store forslag, som ud over advokatselskaber også omhandler SSP-samarbejdet og dommeres habilitet. Der vil jeg for ikke også at skulle have ordet under debatten om lovforslaget som helhed henvise til det betænkningssbidrag, som Socialdemokratiet har afgivet. Vi finder store problemer i begge dele af lovforslaget, hvorfor vi vil stemme imod i forbindelse med den endelige vedtagelse.

Carsten Andersen (SF):

Jeg skal alene beskæftige mig med SSP-delen i lovforslaget.

Indledningsvis vil jeg gerne takke såvel justitsministeren som socialministeren for et rimelig godt samarbejde. Som det fremgår af dagsordenen i dag, har dette lovforslag været genstand for en uhyre stor bearbejdning i Retsudvalget, og vi er nu i gang med tilføjelse til tillægsbetænkningen. Der er også et ændringsforslag uden for tilføjelse til tillægsbetænkningen, og det er jo udtryk for, at vi faktisk har arbejdet med dette til sidste sekund.

Det giver så et andet problem. Det gør jo, at alle de betænkninger, som efterhånden er skrevet i denne sag, også er en historieskrivning over, hvordan vi har arbejdet os igennem tingene. Og når man engang skal udmønte denne lov og bruge den i praksis rundt omkring, vil forvalterne af den sidde og bladde tilbage og læse, hvad der er sket, og derfor er det af en vis betydning at sige: Jamen hvad blev de da så enige om til sidst? Hvad endte vi så på?

SF synes, det er meget tilfredsstillende, at vi endte i enighed i Retsudvalget i tilføjelsen til tillægsbetænkningen, efter at vi havde haft justitsministeren og socialministeren i samråd, sådan så vi kan gå videre med et SSP-arbejde, som alle er enige om skal udføres, men på en måde, så vi kommer uden om den uro og den uenighed, der kan være om meddelelser og om samarbejde med forældrene og samarbejde de forskellige myndigheder imellem.

Derfor vil jeg gerne spørge justitsministeren, om justitsministeren, når bekendtgørelsen, vej-

ledningen, engang skal skrives, vil tage udgangspunkt i den seneste tilføjelse til tillægsbetænkningen, hvorefter – som jeg netop præciserede – videregivelse af oplysninger om bestemte børn og unge klart vil have undtagelsens karakter, og vil have tiltro til, at medarbejderne i socialforvaltningerne kan administrere reglerne på en god og fornuftig måde. Det er faktisk en tillidserklæring til medarbejderne.

Glistrup (FP):

For det samfund, som gik i graven for 133 år siden, var det en selvfølge, at man skulle være med i bestemte love for at få lov til at udføre en bestemt type arbejde. Og historiens hjul drejer jo langsomt, så her langt op i det tyvende århundrede har vi stadig oplevet det dér med, at man skal være med i bestemte foreninger og sammenslutninger, for at man kan udføre et arbejde.

Vi har haft masser af diskussioner om det emne, eksklusivtvangsemnet, her i Folketinget og har i de senere år – jeg er lige ved at sige efter 4. december 1973, hvor der kom nye synspunkter ind, nye boller på suppen på det område – set udviklinger med Nyborg Sygehus, med La Cabana, med HT-chaufførerne ude i Roskildeområdet, hvor vi hver gang er kommet nogle skridt videre i retning af at vinde erhvervsfriheden.

Det, vi beskæftiger os med i de tre af ændringsforslagene, der nu er til behandling, er i virkeligheden præcis det samme problem, men et problem, hvor vi ikke kan skyde på Hardy Hansen eller andre, men hvor vi må skyde på Folketinget selv. For det er Folketinget, der er den ansvarlige for, at man har en eksklusivtvang, således at de, der er medlemmer af en bestemt forening, advokaternes formskærerlav, skal have eneret på at møde i retten for mennesker. Og det er selvfølgelig lige så uantageligt på dette område, som det er på alle andre områder.

Hvis den, der er tiltalt for at have kørt for hurtigt i bil, gerne vil have fru Margrete Auken eller hr. Poulsgaard som sin forsvarer, så er de pågældende mindst lige så velegnede som advokat Søren Hansen, eller hvem man nu ellers kunne tale om. Og har man en sag om noget byggeri, er det i masser af tilfælde væsentlig bedre at have en mand fra et byggefirma end en eller anden fra et sagførerkontor til at føre sagen.

[Glistrup]

Det er skrupforkert, at man har bevaret denne erhvervsret, sådan så man i lovgivningen sikrer en eneret til at score ganske betragtelige penge, som i vidt omfang kommer fra offentlige midler som følge af regler om fri proces og beskikket advokat og lignende ting, netop for den bestemte gruppe af mennesker, der ikke på forhånd er bedre egnet til at føre sager, end en hvilken som helst fra en anden erhvervsgruppe er. Det må være den, der er part i sagen selv, der må kunne træffe aftale med den person, som vedkommende helst vil have til at føre sagen for sig, og så er det ikke noget, man skal blande sig i fra det offentliges side og privilegere bestemte organisationer.

Det, der er baggrunden for ændringsforslagene, er jo så klart et eksempel på et mindst lige så usagligt hensyn fra denne advokatforening, som vi møder fra SiD, når vi oplever andre eksklusivtvangssager, eller fra Tjernerforbundet, nemlig at man siger, at de, der er ansat i Arbejdsgiverforeningen, ikke er uafhængige. Som om Danfoss' sagfører er uafhængig i forhold til, hvad der eventuelt kan være af sager, der kan genere Danfoss, eller som om hvilken som helst af de andre advokater, der nu er samlet i store advokatfirmaer, har den mindste grad af mere uafhængighed end de folk, som er ansat i Arbejdsgiverforeningen, i landboforeninger el.lign. Derfor tilsiger enhver sund fornuft her i slutningen af det 20. århundrede, at denne eksklusivtvang afskaffes totalt og aldeles. Advokater har krav på én eneste ting, nemlig eneret på navnet, sådan så folk som forbrugere er klar over, hvornår de står over for en person, der har en advokatbaggrund.

Sådan har vi kæmpet for tingene i al den tid, vi har siddet i Folketinget, men i det foreliggende tilfælde er situationen altså den, at vi har et forlig med regeringen, og da vi ikke handler som Kristeligt Folkeparti, eller som regeringen selv handlede under det tidligere punkt på dagsordenen, lovforslag nr. L 232, hvor man bare simpelt hen rendte fra, hvad man havde givet af indrømmelser til Fremskridtspartiet, og sagde: Ha, ha, nu kan vi komme med noget, hvor vi kan få vore egne synspunkter igennem, selv om vi dermed altså ikke følger det, vi har lovet Fremskridtspartiet. Når vi er forligspartnere, tager vi det sure med det søde, og derfor må vi som forligspartnere stemme for det, som justitsministeren har foreslået, altså det, der

vist hedder et ændringsforslag uden for tilføjjelsen til tillægsbetænkningen, eller hvad den besynderlige tekniske betegnelse for det er, men altså ændringsforslag nr. 4 hedder det, og det vil vi stemme for.

Selv om vi selvfølgelig værdsætter, at Socialdemokratiet og SF i denne sag er dem, der i deres ændringsforslagsformuleringer går kraftigst imod eksklusivtvang, modsat hvad vi ellers har haft af eksklusivtvangssager ned igennem tiden herinde i Folketinget, hvor der jo har været visse divergenser imellem Fremskridtspartiets opfattelse og den opfattelse, der næres hos SF og S, så må vi kun have vort hjerte med og sige, at ændringsforslag nr. 2 og 3 er følelsesmæssigt de bedste, men dem må vi stemme imod, og det, der er det dårligste, må vi stemme for.

Men vi har den ene trøst, at et forlig er noget, der går til begge sider. Det gælder også det forlig, vi har med regeringen her, og justitsministeren, har jeg forstået, vil gerne stå frit på de områder, som forliget omfatter, og med hensyn til de lovforslag inden for det retspolitiske område, som vi nu i fællesskab har gennemført i den forløbne måneds tid, således at man, så snart vi har fået jagttrompeten blæst af statsministeren den 2. oktober 1990, står aldeles frit til at gennemføre sund fornuft også på dette område her, således at regeringen ikke inden for de lovforslag, der er gennemført med dette fælles forligsfletal, kan være bundet af, hvad Fremskridtspartiet mener om de gennemførte lovforslag, og således at Fremskridtspartiet heller ikke er afskåret fra, når jagtsæsonen går ind den 3. oktober 1990, at gå ud og nedskyde dette aldeles forældede privilegium og denne lovmæssige fortrinsstilling til at have sine fingre dybt nede i statskassen, som advokatstanden har med sine enerettigheder til at møde i retssager. Og vi vil vide at gøre brug af vores frihed, når vi får den, men vi må altså vente 4 måneder og 2 dage på at blive frie mennesker. Vi stirrer frem mod, at vi kommer ud af det fængsel, som justitsministeren har sat os i med hensyn til dette her, men vi må jo altså følge his master's voice, når vi nu skal stemme, og stemme, som regeringen ønsker at vi skal stemme til ændringsforslagene til dette lovforslag.

Kofod-Svendsen (KRF):

Jeg skal da gerne gentage over for hr. Glistrup, at Kristeligt Folkeparti lægger vægt på at

[Kofod-Svendsen]

overholde indgåede aftaler, men har man indgået en aftale, kan man også forhandle med aftalepartneren, og vi værdsætter, at justitsministeren nu er kommet med et ændringsforslag. Det er kommet meget sent, men bedre sent end aldrig, og vi er glade for, at der er sket denne forbedring i forhold til de efter vores opfattelse uklare bemærkninger på side 14 i lovforslaget. Vi lægger vægt på, at en forening, en interesseorganisation eller lignende som mandatar kan udføre retssager for sine medlemmer og for foreningen, og at dette også gælder for alle områder inden for foreningens interesseområde.

Jeg vil gerne spørge justitsministeren, om det så ikke betyder – hvis vi f.eks. tænker os Dansk Arbejdsgiverforening, det kan være en sag vedrørende konkurrenceklausul; hvis vi tænker os en fagforening, det kan dér være bistand i medlemssager om udbetaling af bonus i henhold til en lønftale og lign. – at disse tilfælde naturligvis er dækket af det ændringsforslag, ministeren har stillet.

Jeg vil tage et tredje eksempel. Vi kan forestille os, at, skal vi sige gårdejer Espersen og husmand Kofod-Svendsen på Bornholm har været meget miljøfremskridtstænkende, og så er de blevet enige om et hegnsarrangement, som er særlig miljøvenligt. Men så viser det sig, at de to bliver uvenner, voldsomt uvenner. Espersen går til landboforeningen, Kofod-Svendsen går til husmandsforeningen. Det er vel også helt i overensstemmelse med ændringsforslaget, at de kan bruge og få assistance af de pågældende foreninger i den tvist, som de er kommet ud i. Til trods for at de har været meget miljøvenlige, har de altså ikke været enige om, hvordan det skulle udmøntes i praksis. Men jeg vil gerne spørge ministeren, om sådanne konkrete eksempler er dækket af ændringsforslaget, så der virkelig er mulighed for at varetage foreningens medlemmers interesser – inden for interesseområdet naturligvis.

(Kort bemærkning).

Pia Gjellerup (S):

Det bliver mere og mere mystisk, hvad meningen er med det, vi skal stemme om. Jeg kan forstå, at der er et forlig, som omfatter regeringen, som omfatter Fremskridtspartiet indtil den 2. oktober, og som omfatter Kristeligt Folkeparti, som imidlertid definerer regeringens ændringsforslag med den eksakte tekst, der står i Socialdemokratiets og SF's ændringsforslag.

Jeg vil spørge hr. Kofod-Svendsen, om det ikke ville være rimeligere at skrive den udvidende fortolkning, som hr. Kofod-Svendsen nu angler efter at få fra justitsministeren, i lovtæksten, sådan som det er foreslået i det socialdemokratiske og SF'ske ændringsforslag.

På baggrund af hr. Glistrups oplysninger om aftalen om at bringe de forskellige justitsministerielle love igennem skal jeg spørge, om disse bemærkninger skulle tolkes sådan, at vi i den nye folketingssamling på ny kunne diskutere emnet med det resultat, at et ændringsforslag som det, S og SF nu formentlig får nedstemt, i en ny samling som lovforslag ville kunne blive vedtaget også med Fremskridtspartiets stemmer.

Såfremt hr. Glistrup svarer ja til det, skal jeg spørge justitsministeren, om det så som den eneste isolerede forligspart er umagen værd at ændre en retstilstand, som vil være ændret fra den 1. juli til engang i oktober. I den periode har advokaterne sikkert også rigeligt at gøre med at skrive skøder.

(Kort bemærkning).

Kofod-Svendsen (KRF):

Jeg skal komme med to bemærkninger til fru Pia Gjellerup. For det første vedrørende Socialdemokratiets ændringsforslag: Det er ikke så klart, som vi kunne ønske det, for her står, at disse sager kun kan føres, såfremt sagens centrale spørgsmål har haft tilknytning til det interesseområde, der varetages af foreningen. Det synes vi ikke er klart og godt formuleret.

Dernæst vil jeg sige: Hvis det viser sig, at det, vi vedtager, ikke er godt nok, så er vi også parat til at medvirke til et ændringsforslag i den nye folketingssamling, men så skal det være dokumenteret, at det, vi nu vedtager, ikke er godt nok.

(Kort bemærkning).

Glistrup (FP):

Til hr. Kofod-Svendsens sidste bemærkning: Dette er jo ikke et spørgsmål, om noget kan dokumenteres eller ikke dokumenteres, det er simpelt hen et spørgsmål om holdninger. Skal man give disse særrettigheder til advokaterne, når de driver deres virksomhed på den måde, som Advokatrådet synes er rigtig, eller skal man ikke? Det kan man ikke dokumentere, man kan have sine holdninger.

[Gillstrup]

Til fru Pia Gjellerup må jeg på nuværende tidspunkt sige, at man har lov til at have sine ambitioner og ønskedrømme, når man sådan står på grænsen til en dejlig lang tilværelse ude i sommerlandet. Og jeg må erkende, at i dag, den 1. juni, tror og håber jeg, at vi kan komme langt videre, end Socialdemokratiets forslag er udtryk for, i retning af at nedbryde advokaternes monopol på at møde i retssager. For det indlæg, vi fik fra Arbejdsgiverforeningen eller landboforeningerne – eller hvor det nu kom fra – løfter dog trods alt kun en ganske lille flig af hele dette emne. Man kan jo glimrende tænke sig, hvis man ikke vil tage den fuldstændige frihed med én gang, at man kunne finde frem til nogle løsninger om, at der i byretssager gjaldt en særlig regel, at der eventuelt i mindre straffesager gjaldt en anden regel end i alvorligere straffesager, og hvad man nu ellers kan komme frem til.

Så jeg håber, vi kommer væsentlig længere til efteråret, end Socialdemokratiets ændringsforslag og SF's ændringsforslag i dag er udtryk for. Men det kommer lidt an på, hvor man nu kan få sin kreative juridiske tænkning til at virke, når man skal væk fra skatteministerens kreative bogføring og over til kreativ juridisk tænkning i stedet for at få det til at præge efterårets retspolitiske indsats i denne sal.

Justitsministeren (Engell):

Vi har jo diskuteret de elementer, som indgår i lovforslaget, meget længe og meget grundigt samlingen igennem, så derfor skal jeg ikke gøre meget for at forlænge debatten, men besvare de spørgsmål, som blev stillet til mig.

Hr. Carsten Andersen rejste spørgsmålet om SSP-samarbejdet og den besvarelse i forbindelse med tillægsbetænkningen, der kom. Jeg kan sige til hr. Carsten Andersen, at det er klart, at i det omfang der bliver grundlag for at udstede administrative bekendtgørelser og tilsvarende, vil de naturligt tage udgangspunkt i den tekst, som jeg har afgivet til Retsudvalget, og som er optrykt i betænkningen, og selvfølgelig i selve lovtæksten.

Hr. Kofod-Svendsen spurgte med udgangspunkt i en række eksempler, om de var dækket af mit ændringsforslag. Hertil er at sige, at det er de i det omfang, hvor de pågældende foreninger eller organisationer måtte vælge at føre sagen Espersen/Kofod-Svendsen som en mandatsag. I det omfang vil de være dækket.

Og så til fru Pia Gjellerup, der spurgte, om det var umagen værd at få vedtaget forslaget, hvis der nu til efteråret skulle ske det, at et flertal her i Folketinget fandt på at ændre den modsatte vej. Dertil vil jeg sige, at min deltagelse i det politiske liv for længst har lært mig, at hvis der er noget, man ikke skal gøre, så er det at tage sorger og bekymringer på forskud. Derfor vil jeg glæde mig over det forslag, jeg nu får vedtaget, og så vil jeg vente til efteråret med at se, om noget skulle vise sig enten den ene eller den anden vej. Det føler jeg mig i hvert fald ikke kaldet til at kommentere på nuværende tidspunkt, hvor jeg først og fremmest er glad over, at et flertal støtter mit forslag.

(Kort bemærkning).

Carsten Andersen (SF):

Jeg vil godt takke justitsministeren for den tilkendegivelse, og med den tilkendegivelse vil jeg på SF's vegne trække SF's ændringsforslag nr. 1 om, at nr. 7 skulle udgå.

Når vi gør det, er det for at tilkendegive, at vi har en interesse i, at ministerens seneste udsagn bliver fulgt, og vi er dermed også i en position, så vi kan deltage i drøftelser om, hvordan det bliver fulgt op i det videre SSP-samarbejde.

Formanden:

Hr. Carsten Andersen (SF) har nu meddelt, at han ønsker at tage det af SF stillede ændringsforslag nr. 1 tilbage.

Ønsker nogen at optage dette ændringsforslag? (Ophold). Da det ikke er tilfældet, er ændringsforslaget bortfaldet.

(Kort bemærkning).

Ole Espersen (S):

Da nu hr. Kofod-Svendsen har gjort mig til part i sagen, vil jeg gerne tage ordet her, og det gør jeg, fordi justitsministeren jo meget omhyggeligt – og det forstår jeg godt – lægger vægt på, at en forudsætning for, at organisationen kan gå ind i sagen, er, at organisationen er mandatar i sagen.

Det forudsætter så igen – og det føler jeg er et af de svar, ministeren har givet til Retsudvalget – at organisationen har en principiel interesse i spørgsmålet, og at det drejer sig om spørgsmål, der er af væsentlig betydning også for organisationen.

[Ole Espersen]

Dér er jeg meget tvivlende over for, om denne hegns-sag, som hr. Kofod-Svendsen nævnte, mellem de to landmænd på Bornholm har væsentlig betydning også for organisationen, således at organisationerne vil gøre sig til part i sagen.

Det, Håndværksrådet og landboforeningerne er meget utilfredse med, er jo, at de ikke kan bistå deres medlemmer ved at stille en advokat til rådighed; de skal gøre sig selv til part i sagen, som hele organisationen skal være part i sagen. Det er de meget utilfredse med, og vi kan ikke se, hvorfor man skal genere disse foreninger og en lang række faglige organisationer med at forhindre dem i at udøve den service, de sædvanlig gør.

Men jeg vil gerne bede ministeren svare på følgende spørgsmål: Er der i det ændringsforslag, som hr. Kofod-Svendsen og ministeren har udarbejdet sammen, nogen realitetsændring i forhold til selve det oprindelige lovforslag, altså hvis organisationen skal være mandatar eller som nogen realitetsændring? Det er mit ene spørgsmål.

Et andet spørgsmål er: Vil en organisation kunne stille en advokat til rådighed for medlemmerne uden selv at have en væsentlig og principiel interesse i sagen som organisation, der medfører, at man tager sagen på sig som organisation? Er det ikke rigtigt, at de muligheder, man har indtil nu, bliver afskaffet?

Justitsministeren (Engell):

Det afgørende er, om en forening eller en organisation betragter en sag som så væsentligt liggende inden for organisationens interesseområde, at foreningen skønner, at den ønsker at føre det som en mandatarsag. Det er det afgørende i denne sag.

Det vil sige, at hvis nu vi forestillede os, at det var, jeg forstod, at det var Husmandsforeningen, der skulle føre gårdejer Espersens sag eller husmand Espersens sag i det konkrete omtalte tilfælde, så måtte i givet fald Husmandsforeningen føre sagen i Husmandsforeningens navn, men på vegne af hr. Espersen eller husmand Espersen; det er jo ikke en konkret sag. Det er noget, som foreningen selv skal afgøre, og det er i virkeligheden det, som lovforslaget indeholder.

Man kan sige, at det, der er sket, er, at den besvarelse, jeg har givet til udvalget, og som

blev optrykt i betænkningen, er blevet omformet i et ændringsforslag, som efter min opfattelse ikke skulle efterlade nogen usikkerhed.

(Kort bemærkning).

Glistrup (FP):

Den definition, som ministeren nu har givet her fra Folketingets talerstol, svarer, så vidt jeg kan skønne, meget nøje til den måde, som danske domstole behandler mandatarbegrebet på, idet jeg i hvert fald aldrig har oplevet andet end, at når en organisation kommer og siger, den er mandatar for et medlem, og medlemmet er enig deri, så godtager man det uden videre, uden at man begynder at prøve, om organisationen har en væsentlig interesse i det pågældende område.

Jeg kender et hav af organisationer, der opfatter det som en service over for deres medlemmer, at når de skal have skrevet skøde, så er det organisationsjuristen, der skriver skødet for dem. Når de skal have skiftet et dødsbo, så er det organisationsjuristen, der møder i skifteretten og får det udleveret til hensiden i uskiftet bo, eller hvad der nu kan være tale om. Hvis der sker det ulykkelige, at man får en ægteskabs-sag, så betragter organisationen sig i meget vidt omfang faktisk som den, der er sjælesørger for sine medlemmer.

Det er i organisationens interesse at være det sted, som medlemmet knytter sig til, når der sker noget usædvanligt her i tilværelsen. Det vil sige med den regel, vi nu vil have, at Dansk Bryggeriarbejderforbund, eller hvad det hedder i øjeblikket, som mandatar for Charles Petersen sagsøger fru Charles Petersen i en ægteskabssag, og så vil det altså efter det, som ministeren siger, være helt i orden. Der er masser af fagforbund og lign., der føler det som en service, at når et medlem kommer ud i en ægteskabelig krise, så vil man gerne hjælpe den pågældende til at få afklaret også den side af tilværelsen.

Og hvis det alene er organisationen, der afgør det, så kan man altså ikke forvente, at domstolene afviser en sådan sag. Derfor er det faktisk til en vis grad et spil med spøgelsesgespenster efter den definition, ministeren nu har givet her fra Folketingets talerstol.

Formanden:

Jeg skal henstille, at man nu begynder at tænke på at begrænse de korte bemærkninger.

(Kort bemærkning).

Kofod-Svendsen (KRF):

Jeg vil blot sige til hr. Ole Espersen, at der står jo ikke i lovforslaget, at sagen skal være af principiel interesse. Der står udtrykkeligt, at man kan føre retssager for sine medlemmer inden for foreningens interesseområde, og så er det op til foreningen at beslutte – og det forstod jeg også på ministeren – hvilke sager en forening vil varetage. Den pågældende sag mellem gårdejeren og husmanden på Bornholm kan begge organisationer – det forstod jeg på ministeren – fuldt ud tage op, men det er naturligvis organisationerne, som afgør det. Men der står ikke i lovforslaget, at det skal have principiel betydning.

Formanden:

Mod slutningen af de korte bemærkninger får fru Pia Gjellerup en kort bemærkning.

(Kort bemærkning).

Pia Gjellerup (S):

Jeg skal bare minde om, at vi under et samråd i Retsudvalget, hvor vi diskuterede et eksakt mandatarspørgsmål, fik den bemærkning fra justitsministeren – og jeg vil meget gerne korrigeres, hvis det ikke er korrekt, sådan som vi har fået det på et bilag, der er udleveret, men som jeg ikke har her ved hånden, så jeg citerer fra hukommelsen – at der var tale om, at man nøje ville følge udviklingen i anvendelsen af mandatarreglerne. Hvad ligger der så i det spørgsmål? Er det så foreningerne selv, der kan beslutte, eller kan man formode, at Justitsministeriet nøje vil følge, hvilke mandatarregler man rent faktisk anvender?

Hermed sluttede forhandlingen om ændringsforslagene.

Afstemning

Ændringsforslag nr. 1 i tillægsbetænkningen var taget tilbage.

Ændringsforslag nr. 2 uden for tillægsbetænkningen af Pia Gjellerup (S) og Leif Hermann (SF) (se foran)

forkastedes, idet 48 stemte for, 64 imod.

Ændringsforslag nr. 3 uden for tillægsbetænkningen af Pia Gjellerup (S) og Leif Hermann (SF) (se foran) betragtedes som bortfaldet efter forkastelsen af ændringsforslag nr. 2.

Ændringsforslag nr. 4 uden for tilføjelsen til tillægsbetænkningen af justitsministeren (se foran)

vedtoges uden afstemning.

Lovforslaget som helhed sattes derefter til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Lovforslaget

vedtoges med 64 stemmer (KF, V, FP, RV, CD, KRF, Steenholdt (GrønL.) og Hugo Holm (UP)) mod 49 (S og SF).

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

24) Tredje behandling af lovforslag nr. L 133:

Forslag til lov om ændring af lov om mærkning og skiltning med pris m.v.

Af industriministeren (Anne Birgitte Lundholt).

(Fremsat 17/1 90. Første behandling 30/1 90. Betænkning 17/5 90. Anden behandling 22/5 90. Tillægsbetænkning 29/5 90).

Der var stillet 1 ændringsforslag i tillægsbetænkningen.

Uden for tillægsbetænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Ændringsforslaget sattes først til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Ændringsforslaget

vedtoges uden afstemning.